

บทที่ 1

บทนำ

แนวเหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ

ภาษาเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และช่วยให้การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนเราดำเนินไปด้วยดี เทเลอร์ (Taylor 1976:283) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการสร้างความคิดรวบยอดและบุคคลจะมีพัฒนาการทางการคิดในขั้นสูงได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการฟังและพูด ภาษาด้อย่างคล่องแคล่ว ในการเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นเด็กจะเรียนรู้ได้จากสภาพแวดล้อมและทักษะทางภาษา บราวน์ (Brown 1980:21) กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่าเมื่อเด็กได้รับประโยคหรือกลุ่มคำต่าง ๆ เข้ามา เด็กจะสร้างระบบไวยากรณ์ขึ้นโดยใช้เครื่องมือการเรียนรู้ภาษาที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งได้แก่อวัยวะเกี่ยวกับการพูด การฟัง และสมองของเด็กจะเรียนรู้ภาษาโดยใช้ความสามารถของตนเองมาเปลี่ยนแปลง (transform) ประโยคที่ตนได้ยินโดยการลดเสียง สดคำ เปลี่ยนที่และแทนที่ ซึ่งทักษะทางภาษาอันดับแรกๆ ที่เด็กได้รับก็คือ ทักษะในการฟัง

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานในการรับรู้ภาษาของบุคคล การฟังนั้นจะเริ่มตั้งแต่มายังอยู่ในวัยทารก จากการที่เด็กเรียนรู้ที่จะรับฟังเสียงต่าง ๆ แล้วพัฒนาขึ้นเป็นการเข้าใจเรื่องราวและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างพินิจพิเคราะห์ (ศศิธร ชันดิธราษฎร์ 2520:3) เด็กเล็ก ๆ ที่ยังพูดไม่ได้อาจเข้าใจสิ่งที่ตนได้ยินถ้าฝึกให้เด็กหัดฟัง (จันทิกา ลิมปเจริญ 2524:20) นอกจากนี้ไมเรอร์ยังเชื่อว่าความสามารถในการฟังและความเพิลิตเพิลินจากการได้ยินเสียงผู้อ่านและเสียงตัวเองเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษา (อ้างถึงใน จินตนา สุทธจินดา 2522: 9)

จากผลการศึกษาของแรนกิน (Rankin อ้างถึงใน Sam Duker 2969:747) พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วในวันหนึ่ง ๆ บุคคลต่าง ๆ ใช้เวลาในการฟังมากกว่าอย่างอื่นถึงร้อยละ 42 และจากการศึกษาค้นคว้าของวิลท์ (Wilt อ้างถึงใน Sam Duker 1969:747) เกี่ยวกับการใช้เวลาในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในห้องเรียนพบว่า นักเรียนใช้เวลาในการฟังวันหนึ่ง ๆ ถึงร้อยละ 58 ด้วยเหตุนี้ถ้าบุคคลใดมีทักษะในการฟังมากก็ย่อมจะได้รับประโยชน์จากการฟังมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่แมคชาโดว์ (Machado 1980:71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนภาษาแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่อใช้เวลาในการฟังมากกว่าอย่างอื่น ฉะนั้นการส่งเสริมความสามารถในการฟังให้แก่เด็กโดยเฉพาะในเด็กระดับอนุบาลย่อมจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กิตติยวดี บุญชื้อ 2520: 71) แต่สำหรับการสอนในโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่นักเรียนมักจะไม่ได้อสอนทักษะการฟังให้แก่เด็กมากนัก ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องกระตุ้นให้ครูสอนให้เด็กรู้จักฟังด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็กมากที่สุด เพราะการส่งเสริมการฟังให้แก่เด็กนั้นสามารถที่จะ เสริมพัฒนาการทางด้านความคิดและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนอีกด้วย (Parry 1975: 53) ครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการฟัง โดยสามารถสอดแทรกในขณะที่สอนได้ เช่น อาจให้เด็กทำตามคำสั่งง่าย ๆ ให้ฟังเสียงสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 160)

นับตั้งแต่แรกเกิดเด็กต้องใช้การฟังอยู่ตลอดเวลา เด็กฟังเสียงต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวซึ่งได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก เกมการละเล่นต่าง ๆ นิทาน วิทยุ โทรทัศน์ การสนทนา ตลอดจนการใช้คำสั่ง ความสามารถและความเข้าใจในการฟังของเด็กจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (ประทีน มหาจันทร์ ม.ป.ป.:23) การฟังเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้เช่นเดียวกับการพูด การอ่านและการเขียน (พะอบ โปษะภฤชณะ 2521 : 21) ในการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการฟัง อาจใช้การฝึกด้านการจำแนกเพื่อให้เด็กสามารถแยกเสียงได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพูด อ่านและเขียนที่ถูกต้องต่อไป การปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นการฝึกให้เด็กมีความตั้งใจในการฟัง และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำได้อย่างถูกต้อง

การฝึกเกี่ยวกับความเข้าใจคำศัพท์ จะช่วยให้เด็กรู้จักใช้ความคิดพิจารณาและ
ข้อความที่ได้ฟังจนเกิดความเข้าใจ (อินทร์ ศรีคุณ 2507 : 32)

สำหรับการฝึกทักษะการฟังให้แก่เด็กนั้น การฝึกให้ได้ผลดีจะต้องฝึก
จากง่ายไปหายาก ซึ่งเพนฟิลด์และมาราสคูอิโล (Penfield and
Marascuilo 1972: 200-224) ได้แนะวิธีฝึกทักษะในการฟังให้แก่เด็ก ดังนี้

1. ให้ฟังข้อความซึ่งแปลก คือ ออกเสียงง่าย ๆ ไม่มีความหมาย
แล้วให้ช่วยกันหาความหมายให้คำเหล่านั้น
2. ให้ฟังแล้วตอบว่าเกิดความรู้สึกและอารมณ์อย่างไร
3. ให้ฟังข้อความสั้น ๆ แล้วสามารถบอกใจความสำคัญจากเรื่อง
ที่ฟังได้
4. ให้ฟังข้อความแล้วลำดับขั้นของความคิดด้วยการเรียงประโยคให้
เป็นไปตามลำดับ
5. ให้ฟังข้อความ 2-5 ประโยค แล้วให้หาประโยคซึ่งเป็นใจความ
สำคัญ
6. ให้ฟังข้อความซึ่งมีหลายความคิด เป็นข้อความที่ไม่ได้สรุปและ
ไม่สมบูรณ์ แล้วให้เลือกว่าควรนำความคิดใดมากล่าวในอันดับแรก
7. ให้ฟังแล้วจำแนกได้ว่าพูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร
8. ให้ฟังข้อความที่มีลักษณะจูงใจ แล้วให้อธิบายให้เพื่อนฟังว่าผู้พูด
มุ่งหวังสิ่งใด
9. ให้ฟังความหมายของคำศัพท์และให้ฟังข้อความสำคัญแล้วให้
สรุปความคิดทั้งหมด
10. ให้ฟังข้อความที่น่าจดจำแล้วให้หาข้อความซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
นั้น
11. ให้ฟังข้อความที่ลำดับความคิดไว้สับสนแล้วให้บอกความคิดที่ไม่
เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

ส่วนประเภทของการฟังที่ควรส่งเสริมให้แก่เด็กนั้น กรมสามัญศึกษา
ได้อธิบายถึงประเภทของการฟังไว้ คือ

1. การฟังคำอธิบายและคำสั่ง ในการฝึกฟังคำอธิบายและคำสั่งให้
แก่เด็ก ครูอาจทำได้โดยออกคำสั่ง เพียงครั้ง เดียวหรืออธิบายเพียงครั้ง เดียว ซึ่ง
จะทำให้ผู้ฟังมีความตั้งใจฟังมากขึ้น

2. การฟัง เพื่อการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็น
ทักษะที่สูงสุดในกระบวนการฟังทุกประเภท การฟังแบบนี้จะช่วยให้ผู้ฟังรู้จักใช้
ความคิดของตนเองได้เป็นอย่างดี

3. การฟัง เพื่อรายงานต่อผู้อื่น เป็นการฟัง เพื่อเล่าต่อให้ผู้อื่นฟังอีก
ต่อหนึ่ง ซึ่งวิธีนี้ครูจะสามารถทดสอบทักษะได้โดยฟังจากการเล่าของเด็กว่า
สามารถเล่าเรื่องราวได้ถูกต้องหรือผิดแตกต่างไปจากเดิม

4. การฟัง เพื่อการเรียนรู้ การฟังประเภทนี้เป็นการฟัง เพื่อจับใจ
ความที่สำคัญ เป็นการฟัง เพื่อช่วยความจำว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ฟังอีกด้วย

5. การฟัง เพื่อวิเคราะห์ เป็นการฟังที่จะต้องนำมาคิดวิเคราะห์
อีกต่อหนึ่ง ซึ่งผู้ฟังจะต้องใช้วิจารณญาณมากขึ้น

6. การฟังการสนทนา ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้กันอยู่เป็นประจำทุกวัน
(กรมสามัญศึกษา 2525:10)

นอกจากนั้น วิลเลียมส์ (Williams อ้างถึงใน อารี รังสินันท์
2528: 136) ได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในการฟังอย่าง
สร้างสรรค์ (A Creative Listening skill) โดยฝึกให้เด็กเกิดความรู้สึก
นึกคิดในขณะที่ฟัง และหลังจากการฟังแล้วโยงความสัมพันธ์ไปสู่สิ่งอื่นต่อไป เช่น
ให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังหรือแต่งเรื่องขึ้นมาใหม่

จากความสำเร็จและความจำเป็นที่ควรส่งเสริมทักษะการฟังให้แก่เด็ก
ในระดับอนุบาล ดังกล่าวแล้วนั้น จะเห็นว่าการฟังมีความสำคัญมากสำหรับ
เด็กเพราะถ้าฝึกให้เด็กมีความสามารถในการฟังเพิ่มขึ้นจะทำให้เด็กเรียนวิชาอื่น
ได้ดี (รัตนา ศิริพานิช 2507 : 138)

เด็กอนุบาลในปัจจุบันนี้มีผู้ศึกษาพบว่า มีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าสมัยก่อน
มาก และเด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาควบคู่กันไปกับพัฒนาการทางด้าน
การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (นวลศิริ เปาโรหิตย์

2515:126) ซึ่งสิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาการทางภาษาได้เป็นอย่างดีก็คือ "การเล่น" ธรรมชาติของเด็กจะชอบเล่น ขณะเล่นเด็กจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย ซึ่งความสำคัญของการเล่นนั้นนักจิตวิทยามีความเห็นสอดคล้องกับความเชื่อทั่ว ๆ ไปที่ว่า ถ้าไม่มีการเล่นเสียบ้าง จะทำให้เด็กหัวทึบ การเล่นจะสนองตอบต่อวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น สนองตอบความอยากรู้อยากเห็น ผูกการโต้ตอบ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็กจะต้องเรียนรู้ก่อนถึงวัยผู้ใหญ่ (เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว 2524 : 97) การเล่นของเด็กมีความจำเป็นสำหรับเด็กมากเท่า ๆ กับการทำงาน เพราะการเล่นสามารถทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความแตกต่างของเสียง ได้รู้จักการใช้ความคิด ได้โอกาสทดลองค้นคว้า สอบสวน เด็กจะเกิดความคิดและความรู้สึกสนุกสนานไปกับการเล่นด้วย (ประสิทธิ์ ทธิรส 2524 : 40)

สำหรับในสังคมไทยเรานั้นก็มีการเล่นมากมายหลายรูปแบบที่สามารถจัดให้เด็กอนุบาลได้ฝึกฝนทักษะทางด้านภาษา แต่ส่วนใหญ่เรามักจะมีวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษาตามแนวของต่างประเทศ ยังไม่ค่อยมีใครนำเอาการละเล่นของเด็กไทยมาใช้ฝึกฝนทักษะทางด้านภาษาหรือทักษะทางด้านอื่น ๆ มากนัก ซึ่งผออบ โปษะกฤษณะ และคณะ ได้สรุปว่า "การละเล่นของเด็กไทยนั้นมีทั้งลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทยและสากล สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติไทยเรา ซึ่งส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมทางสังคมและทางภาษาต่อเด็กเป็นอย่างมาก อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นก็หาได้ภายในท้องถิ่น จึงไม่เป็นการสิ้นเปลือง" (ผออบ โปษะกฤษณะ และคณะ 2526: 139-140)

ลักษณะของการละเล่นของเด็กไทยนอกจากจะมีทั้งใช้และไม่ใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นแล้ว การละเล่นของเด็กไทยบางชนิดก็ประกอบไปด้วยบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ ผออบ โปษะกฤษณะ และคณะ (2526 : 76) ได้กล่าวว่า การละเล่นของเด็กไทยนอกจากจะมีบทร้องแล้ว การละเล่นบางชนิดยังมีบทเจรจาโต้ตอบกัน เป็นการฝึกทักษะในการใช้ภาษาไทยให้แก่เด็ก เช่น งูกินหาง แม่นาคพระโขนง มะล็อกก็อกแก็ก

ๆ เมื่อวิเคราะห์คุณค่าทางด้านภาษาของการละเล่นของเด็กไทยแล้วพบว่า มีคุณค่าทางภาษา 2 แนวทางด้วยกันคือ คุณค่าทางวรรณศิลป์และคุณค่าทางการสื่อสาร ซึ่งคุณค่าทั้งสองแนวทางนี้จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษาได้โดยไม่รู้ตัว

การละเล่นของเด็กไทยที่สามารถฝึกฝนทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดีนั้นก็คือ การละเล่นที่มีบทร้องและการละเล่นที่มีบทเจรจาโต้ตอบนั่นเอง (ผออบ โปษะกฤษณะ และคณะ 2526 : 76) ซึ่งประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต ได้กล่าวถึงคุณค่าของการละเล่นของเด็กไทยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไว้ว่า การละเล่นของเด็กไทยประเภทที่มีบทร้องประกอบและประเภทที่มีบทเจรจาโต้ตอบให้คุณค่าทางด้านภาษาแก่เด็กในระดับอนุบาลได้หลายทาง เช่น คุณค่าทางภาษาศาสตร์ ซึ่งสามารถทำให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ เรียนรู้เสียงต่าง ๆ และเรียนรู้ที่จะสื่อสารซึ่งกันและกัน (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต 2530 : 168) นอกจากนี้วิราภรณ์ บนาทกุล (2531 : 29) ได้กล่าวว่า การละเล่นของเด็กไทยสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมในการเรียนการสอนของเด็กได้ ในขณะที่เด็กเล่นนั้นเด็กจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นความสามารถส่วนรวมที่มีอยู่ในตัวออกมา เช่น ความสามารถในการใช้ร่างกาย ภาษา การแสดงออกทางอารมณ์ โดยเฉพาะการละเล่นที่มีบทร้องและการละเล่นที่มีบทเจรจาโต้ตอบสามารถที่จะช่วยฝึกทักษะการพูดและการฟังได้ เพราะการละเล่นทั้งสองแบบจะต้องใช้ภาษาประกอบในการเล่น ดังนั้นครูผู้สอนเด็กในระดับอนุบาลจึงควรที่จะช่วยกันส่งเสริมโดยนำเอาการละเล่นของเด็กไทยมาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมในการเรียนการสอนเพื่อฝึกฝนทักษะทางภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถนำมาฝึกฝนทักษะการฟังให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับที่กิตติวดี บุญเชื้อ ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมการฟังไว้ข้อหนึ่งว่า "วิธีการที่จะส่งเสริมการฟังให้แก่เด็กได้นั้นอาจใช้การเล่นต่าง ๆ ที่สามารถฝึกฝนทักษะการฟังให้แก่เด็กได้" (กิตติวดี บุญเชื้อ 2520 : 84)

จากหลักการและความสำคัญของการใช้การละเล่นของเด็กไทยทั้งสองแบบที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทดลองใช้การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและการละเล่นที่มีบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์มาฝึกทักษะการฟังให้แก่เด็กเรียนอนุบาล ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่า การนำการละเล่นของเด็กไทยที่

มีบทร้องและการละเล่นที่มีบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์มาใช้ฝึกทักษะการฟังให้กับนักเรียนอนุบาลนั้นจะสามารถทำให้นักเรียนมีทักษะการฟังดีขึ้นและเป็นการเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการฝึกทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาลโดยใช้การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูนครสวรรค์ สหวิทยาลัยพุทธชินราช จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน
2. ระยะเวลาในการทดลองกับตัวอย่างประชากร ใช้เวลาทดลอง 16 ครั้ง ครั้งละ 1 เรื่อง เรื่องละ 50 นาที รวมระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 4 สัปดาห์
3. การคัดเลือกการละเล่นของเด็กไทย ผู้วิจัยกำหนดและคัดเลือกการละเล่นที่เหมาะสมดังนี้
  - 3.1 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและไม่เป็นการทำร้ายกรรมต่อสัตว์
  - 3.2 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่เล่นกันทุกท้องถิ่นและเล่นกันได้ตลอดเวลา ไม่ใช้เล่นเฉพาะ เทศกาลหรือไม่ใช่การละเล่นเฉพาะในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง
  - 3.3 เป็นการละเล่นที่ใช้อุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ
  - 3.4 เป็นการละเล่นที่มีบทร้องเป็นภาษาไทยกลาง ไม่ใช้ภาษาท้องถิ่นโดยเฉพาะ

- 3.5 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่ไม่ใช่การแข่งขันเพื่อการพนัน
- 3.6 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่ไม่มีบทพูดจาเหยียดหยามผู้อื่น
- 3.7 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่เหมาะสมกับพัฒนาการของ

เด็กระดับอนุบาล

- 3.8 เป็นการละเล่นของเด็กไทยที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการฟังของเด็กระดับอนุบาล

4. ทักษะในการฟัง จะวัดทักษะด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

4.1 การจำแนกความแตกต่างของเสียง โดยแบ่งเป็น

4.1.1 ความแตกต่างของเสียงสัตว์

4.1.2 ความแตกต่างของเสียงสิ่งของ เครื่องใช้ทั้งในและนอกบ้าน รวมทั้งความแตกต่างของเสียงยานพาหนะต่าง ๆ

4.1.3 ความแตกต่างของเสียงการกระทำของคน

4.1.4 ความแตกต่างของเสียงที่บ่งบอกความรู้สึกของคน

4.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง โดยแบ่งออกเป็น

4.2.1 สั่งให้ทำตาม

4.2.2 สั่งให้แสดงบทบาทต่าง ๆ

4.2.3 สั่งให้ปฏิบัติอย่างรวดเร็ว

4.2.4 สั่งให้จัดพวกเป็นหมวดหมู่เดียวกัน

4.3 การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ โดยแบ่งออกเป็น

4.3.1 รู้จักชื่อบุคคลต่าง ๆ

4.3.2 รู้จักชื่อสิ่งของ เครื่องใช้

4.3.3 รู้จักความหมายของคำที่ใช้คู่กัน

4.3.4 รู้จักและเข้าใจความหมายของคำตรงข้าม

4.4 การเข้าใจเรื่องราว โดยแบ่งเป็น

4.4.1 เข้าใจเรื่องที่ฟังและรู้จักเลือกคำที่มีเสียงพ้องกัน

4.4.2 เข้าใจและสามารถเลือกลักษณะนามที่ถูกต้องตาม

4.4.3 เข้าใจและสามารถลำดับเหตุการณ์ของเรื่องได้

4.4.4 เข้าใจและบอกรายละเอียดของเรื่องที่ฟังได้

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น

5.1 ตัวแปรอิสระ คือ การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์

5.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาล ทั้ง 4 ด้าน คือ

คะแนนการจำแนกความแตกต่างของเสียง

คะแนนการปฏิบัติตามคำสั่ง

คะแนนการเข้าใจความหมายของคำศัพท์

คะแนนการเข้าใจเรื่องราว

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบทดสอบมีความตรงตามเนื้อหา ได้รับการวิเคราะห์ค่าระดับความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง จึงมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ในการวิจัย

2. การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์ สามารถนำมาฝึกทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาลได้

สมมติฐานในการวิจัย

จากการวิจัยของเลฟวิงเจอร์ (Lovinger อ้างถึงใน เลขาปิยะอัจฉริยะ 2524 : 24) ซึ่งวิจัยเกี่ยวกับการเล่นของเด็กพบว่า เด็กจะมีพัฒนาการในการใช้ทักษะทางภาษาได้ดีขึ้นมากเมื่อเด็กได้เล่น

สำหรับการละเล่นของเด็กไทยนั้น วิจารณ์ บนาทกุล (2531 : 10-29) ได้ให้ความเห็นว่า การละเล่นของเด็กไทยมีลักษณะ เป็นทั้ง เกมและการเล่น เพราะ เป็นการ เล่นที่มีทั้งกฎเกณฑ์กติกาและการเล่นที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินควบคู่กันไป โดยเฉพาะการละเล่นที่มีบทร้องและการละเล่นที่มีบทเจรจาโต้ตอบ สามารถที่จะช่วยฝึกทักษะการพูดและการฟังให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำเอาการละเล่นของเด็กไทยทั้งสองชนิดมาประยุกต์และสร้าง เป็นแผนการฝึกทักษะการฟังให้แก่นักเรียนอนุบาล และตั้งสมมติฐานในการทดลองว่า

"ทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาลหลังฝึกโดยการใช้นิทานการละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนฝึก"

ควำงักัดควำมที่ใ้ใช้ในการวิจัย

ทักษะการฟัง หมายถึง การได้ยินโดยมีความตั้งใจจะรับเสียงนั้น ๆ และรับรู้ได้อย่างรวดเร็วจนเกิดความชำนาญ สามารถที่จะคิดและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดี โดยกำหนดการฟังตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2528 ซึ่งแบ่งองค์ประกอบในการฟังเป็น 4 อย่างดังนี้

1. การฟัง เพื่อจำแนกความแตกต่างของเสียง คือ สามารถเข้าใจความแตกต่างของเสียงที่ได้ฟัง
2. การฟัง เพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง คือ การฟังคำสั่งและสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
3. การฟัง เพื่อเข้าใจความหมายของคำศัพท์ คือ สามารถเข้าใจคำศัพท์ที่ได้ฟังอย่างถูกต้อง
4. การฟัง เพื่อเข้าใจเรื่องราว คือ การฟังเรื่องราวนั้น ๆ อย่างตั้งใจและสนใจ จนเกิดความเข้าใจสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้

นักเรียนอนุบาล หมายถึง เด็กนักเรียนที่อยู่เนวัยก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในที่นี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูนครสวรรค์ สหวิทยาลัยพุทธชินราช จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีอายุระหว่าง 5-6 ปี

การละเล่นของเด็กไทย หมายถึง การละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยที่นิยมเล่นกันในชีวิตประจำวันโดยสืบทอดมาจากคนรุ่นก่อน ในการวิจัยนี้ได้นำการละเล่นมาใช้ 2 แบบด้วยกันคือ

1. การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องแบบประยุกต์ หมายถึง การที่ผู้วิจัยได้นำการละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการฝึกทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาล ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ 8 ชนิด คือ ชู้ตู่กลางนา ซ่อนหา ช่างรำ รี่ข้าวสาร มอญซ่อนผ้า โพงพาง เอาเถิดและจ้ำจี้

2. การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์ หมายถึง การที่ผู้วิจัยได้นำการละเล่นของเด็กไทยที่มีบทเจรจามาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการฝึกทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาล ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ 8 ชนิด คือ การเล่นละครสัตว์ อ้ายมิ่ง ดินน้ำอากาศ ตาอันสั่ง มะลือก๊กอกแกก เสือกินวัว แม่นาคพระโขนงและงูกินหาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบว่า การใช้การละเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจาโต้ตอบแบบประยุกต์เพื่อฝึกทักษะการฟังของนักเรียนอนุบาลนั้นจะสามารถทำให้นักเรียนมีทักษะการฟังเพิ่มขึ้น

2. เป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับนี้ได้เข้าใจและพิจารณาเอาการละเล่นของเด็กไทยแบบประยุกต์ไปใช้ฝึกทักษะการฟังให้แก่เด็กนักเรียนอนุบาลได้อย่างเหมาะสมต่อไป